

RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 129 (13).**

1922. a.

Sisu: 1. Päewakorra wastuwõtmine. — 2. Tulumaksu muudatuste seadus — III lugemisel. Wastu wõetud. 3. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku kindlaksmääramine.

Riigikogu koosolek 31. mail 1922. a. k. 8.25 m. õhtul Toompea lossi Walges saalis.

Kokku on tulnud 80 Riigikogu liiget.
Koosolekut juhatab abiesimees A.

Kerem.

Sekretäri kohal sekretär A. Tupits.
Walitsuse lauas: rahaminister G.

Westel.

Koosolek algab kell 8.25 min.

1. Päewakorra Juhataja A. Kerem
wastuwõtmine. rem: Awan Riigikogu
koosoleku. Päewakord
on eilsel koosolekul kindlaks määratud ja
Riigikogu liigetele kätte jagatud. Kas
tehadse ettepanekuid päewakorra kohta?
Päewakorra kohta ettepanekuid ei tehta.
Loen päewakorra wastuwõetuks.

Riigikogu läheb esimese päewakorra-
punkti juurde.

2. Tulumaksu Rahaasjanduse
muudatuste komisjoni aru-
seadus — andja J. Kukk (loeb):
III lugemisel. Tulumaksu muudatuste
seadus.

Juhataja A. Kerem: Asun hääle-
tamisele. (Hääletatakse.) Peal-
kiri on nähtawa enamusega
wastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): I. Tulu-
maksu seadus („Riigi Teataja“ nr. 63/64
— 1920 a., seadus nr. 184) muudetakse
järgmiselt:

§ 2. Tulumaksu alla ei käi: a) wälja-
maa riikide akkrediteeritud esitajad,
nende perekonnaliikmed, nende juuresole-
wad ametlikud isikud, niisama ka nende
teenijad, kes mitte Eesti kodakondsuses
ei ole; kindralkonsulid, konsulid, witse-
konsulid, ja konsuli agendid, kes selle riigi
kodanikud on, kelle poolt nad määratud,
kui selles riigis samasugune maksuker-
gendus on tehtud wastawatele Eesti tee-
nistuses olewatele isikutele.

Täheendus: Nende isikute tulud
Eestis asuwatest liikumata warandustest
ja ettewõtetest, niisama ka tulud Eesti wa-
bariigi kassast ülespidamise-, paiuki-, wõi
abirahade näol käiwad tulumaksu alla
üldisel alusel.

b) Riiklikud asutused, mis peetakse
ülewal riigikassa kulul;

c) omawalitsused;

d) ettewõtjate seltsid tööliste ja teeni-
jate wastastikuseks kinnituseks, niisama
ka wastastikuse abiandmise alusel asuta-
tud igasugu abi-, haige-, matuse-, paiuki-,
jne. kassad;

e) teaduse- ja kunstiseltsid ning hea-
tegelised asutused.

Täheendus: Eelnimetatud asutuste
päralt olewad ärilised ettewõtted käiwad
tulumaksu alla üldistel alustel.

Et selles seaduses § 2 muudatus ette
on wõetud, nimelt on muudetud punkt c,
siis pidasin ma tarwilikuks terwe para-
grahwi kolmandal lugemisel parandatud
kujul ette kanda.

Th. Pool (töer.): Mina kordan oma
II lugemisel tehtud ettepanekut — tulu-
maksust wabastada vähemaid ühistege-
lisi asutusi ja sellele wastawalt para-
grahwi täiendada. Nimelt oli see ette-
panek nende ühistegeliste asutuste kohta,
kes ühistegelise seaduse alusel töötawad,
kui nad ei käi mitte riigi ärimaksu alla.
Sellega on mõeldud vähemaid asutusi,
kellel õige väikene põhikapitaal, mille
pealt tegelikult tulumaksu ei wõeta ehk
kes ainult mõned margad maksawad,
kuid peawad praeguse seaduse põhjal
siiski oma sissetulekuid deklareerima. Ma
juhin eriti tähelepanu selle peale, et seda
alammnormi wõib täpisealt ärimaksusea-
duse juures kindlaks määrata, missugune
seadus praegu arutusel on. Enne sõda
olid need ühistegelised asutused, mille
kasu alla 10.000 rubla oli, ärimaksust
wabad. Nüüd on kawatsetud seda normi
märksa vähendada. Mul on andmeid
otsekoheste maksude peawalitsuse juha-

tajalt ja neist selgub, et praeguse olukorra juures umbes 400 asutuse ümber tulumaksust wabastada tuli, s. o. kes ei ole üldse midagi maksnud; nemed on aga kõik deklaratsioonidega esinenud.

Siin tähendati warem selle peale, et neid on wõimalus rahaministril § 41 märkus III põhjal wabastada. Selles märkuses on öeldud et „rahaministril on õigus teadaandmisest wabastada isikuid ja asutusi, kellel sissetulek läinud aastal mitte üle 3.000 marga ei olnud“. Selle peale wõib aga seda tähendada, et § 21 ei anna ühistegeliste asutuste kohta seda õigust mitte, kuna nimetatud paragrahwis on öeldud, et „mahaarwamisi ei tehta juriidiliste isikute kohta.“ Tähendab juriidilised isikud peawad ka siis deklaratsioonid sisse andma, kui neil midagi maksta pole. (Rahaminister G. Westel: Kas piirate ärimaksuseadust?) Kui sel kujul see seadus jääb, siis ei saa rahaminister ühistegelisi asutusi järjekult mitte § 41 märkus III põhjal wabastada. Ärimaksuseaduse arutusel on wõimalus piire tõmmata. Kuna ühelt poolt sellega wabastakse maa ühisusi kõiksugu teadaannetest, oleks see kasulik ja kergendaks palju ka tulumaksu komitee tööd.

Rahaminister G. Westel: Ausatud Riigikogu liikmed! Kui nüüd härra Pool tähendab sellega, et tema tulumaksust wabastatud ühistegelisi asutusi piirab nendega, kes praegu ärimaksu alla ei käi, siis minul midagi selle wastu ei wõi olla, sest senni on ka need tegelikult tulumaksust wabad olnud. (Wahelhüüe Th. Pooli (töer.) poolt.) Siis minul ei ole selle kohta rohkem midagi ütelda.

W. Linnamägi (kristl.): Ma ei tahaks mitte selle juures pikemalt peatada, aga üldiselt ei wõi mitte selle mõttega leppida, et nüüd teatud juriidilised isikud maksu alt wälja jääwad, selle peale waatamata, kui suured nende tulud on ja kui seal öeldakse, et tulumaksu alla käiwad kõik, siis ei wõi mitte wahet teha, missugune isik ta on. Tulumaksu määramisel ei saa mitte toetada ühe kõrwalise maksu, ärimaksu, peale ega selle põhjal kedagi tulumaksust wabastada. Minu arwates peaksime meie ometi kord nikaugale jõudma, et meie maksusüsteemi selgust saaks, mida seal senni kahjuks mitte pole olnud. Meil peaks wälja kujunema üks domineeriw maks, millest wälja minnes teised maksud määratakse. Nõnda

on see praegu igalpool Öhtu-Euroopa maades ja ka meie peaksime seda rada käia püüdma. Meie peasissetulek peaks olema otsekohestest maksudest ja nende otsekoheste maksude hulgas on tulumaks esimesel kohal. Järjekult peaks meie maksusüsteemi aluseks olema tulumaks. Nõnda ei ole mitte õige, et meil ühe peamaksu juures juhatatakse ja toetatakse ühe kõrwalise maksu, ärimaksu, peale. Ärimaksuseadus on ju alles arutamisel ja ta peab wälja kujunema tulumaksuseaduse järele, kui ärimaksu meile üldse weel jääb. Riigikassa seisukohalt wälja minnes on see ajutine maks ju praegu tarwilik, aga tulewikus peaksime meie oma maksusüsteemi rohkem kindlamale alusele seadma ja kokkukõlasse wiima. Ei wõi ärimaksu peale toetades tulumaksu alt wabastada, ehk tulumaksu alla määrata asutusi ja ettewõtteid, kui meie ei tea, missuguseid asutusi ja ettewõtteid wabastab tulewane ärimaksuseadus, mis alles wäljatöötamisel. Praegu on ta rohkem laiendatud, kui enne Wene ajal. Wõtame näituseks piimaühisused. Enne olid ärimaksu alt wabastatud need piimaühisused, kus ei olnud üle kahekümne töölise, kuna nüüd ärimaksu alla käiwad ka need piimatallitused, kus üle nelja töölise. Sellest näeme, kuidas ärimaks muutub ja missugusena ta tulewikus wälja kujuneb, ei ole teada. Sellepärast peame ärimaksu kõrwalise ajutise maksuna wõtma ja tulumaksu korraldamisel ei wõi meie kuidagi tema peale toetada. Toetan komisjoni poolt tehtud ettepanekut.

Th. Pool (töer.): Eelkõneleja tähendas, et tulumaksu alla käiwad kõik füüsilised ja juriidilised isikud. Ärimaksust on aga wabastatud mitmed juriidilised ja füüsilised isikud, kelledelt midagi wõtta ei ole ja kelledelt maksu sissenõudmine enam tüli teeb, kui sellest saadud tulu wäärt on. Samu isikuid wõiks ju nüüd loomulikult ka tulumaksust wabastada, et asjata sekeldusi ära hoida.

Juhataja A. Kerem: Komisjoni aruandja — sõna ei tarwita. Rkl. Pooli poolt on järgmine ettepanek § 2 juurde tulnud: „f) ühistegelised asutused, mis ühistegewuse seaduse (20. märts. 1917 a.) põhjal asutatud ja selle seaduse alusel töötawad, kui nad ei käi mitte riigi ärimaksu alla, wälja arwatud nende keskuühisused ja liidud.“ Panen selle paranduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on pa-

randus tagasi lükatud. Panen § 2 hääletamisele komisjoni poolt ette pandud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 2 komisjoni redaktsioonis wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 19. Peale mahaarwamiste üksikute allikate järele wõib üldisest tulusummast weel maha arwata järgmised kulud:

a) Protsendid maksualuse wõlgade pealt, wälja arwatud wõlgade kustutuseks minewad summad;

b) igasugused maksualusele seaduse, testamendi, kohtuotsuse wõi notariaalse lepingu põhjal sunduslikud aegajalised maksud;

c) maksud oma ja oma perekonnaliikmete eest pensioni-, haige- ja matusekassadesse;

d) maksukohuslasele seaduse wõi lepingu põhjal sunduslikud maksud enese ja oma perekonnaliikmete eest kinnituskassadesse; wabatahtlikud maksud kapitalide ja tulude kinnitamiseks surmajuhumiseks ehk nendesamade isikute teatawa ajani elamiseks, kuid kumbagi kinnitusswiisi juures mitte rohkem kui kokku 10.000 marka aastas.

Juhataja **A. Kerem**: Komisjoni aruandja sõna ei tarwita. Panen § 19 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 19 wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 21. Tulumaksust on wabad tulud, kunni 30.000 margani aastas — Tallinna, Narwa, Petheri ja Walga linnades ja Nõmme alewis, kunni 20.000 margani — muudes linnades ja maakondades, missugused määrad tulumaksu arwestamise juures maksukohuslase tulusummast maha arwatakse.

Peale selle arwatakse maha palgatuludest weel 20%, kuid mitte suuremas summas, kui eelpoolnimetatud mahaarwamise määrad wastawates kohtades on kindlaks määratud.

Nimetatud mahaarwamisi ei tehta juriidiliste isikute juures.

Tulude pealt, mis üle şelles seaduses lubatud mahaarwamiste tõusewad, wõetakse maksu järgmiselt:

Esimese alganud wõi täie 50.000 mk. pealt
(1—50.000) — 1½ %
järgnewa 50.000 marga pealt
(üle 50.000—100.000) — 3%

järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 100.000—200.000) — 4½ %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 200.000—300.000) — 6 %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 300.000—400.000) — 7½ %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 400.000—500.000) — 9 %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 500.000—600.000) — 10½ %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 600.000—700.000) — 12 %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 700.000—800.000) — 13½ %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 800.000—900.000) — 15 %
järgnewa 100.000 marga pealt
(üle 900.000—1.000.000) — 16½ %
järgnewa 200.000 marga pealt
(üle 1.000.000—1.200.000) — 18 %
järgnewa 200.000 marga pealt
(üle 1.200.000—1.400.000) — 19½ %
järgnewa 200.000 marga pealt
(üle 1.400.000—1.600.000) — 21 %
järgnewa 200.000 marga pealt
(üle 1.600.000—1.800.000) — 22½ %
järgnewa 200.000 marga pealt
(üle 1.800.000—2.000.000) — 24 %
järgnewa 250.000 marga pealt
(üle 2.000.000—2.250.000) — 25½ %
järgnewa 250.000 marga pealt
(üle 2.250.000—2.500.000) — 27 %
järgnewa 250.000 marga pealt
(üle 2.500.000—2.750.000) — 28½ %
järgnewa 250.000 marga pealt
(üle 2.750.000—3.000.000) — 30 %
järgnewa 500.000 marga pealt
(üle 3.000.000—3.500.000) — 31½ %
järgnewa 500.000 marga pealt
(üle 3.500.000—4.000.000) — 33 %
järgnewa 1.000.000 marga pealt
(üle 4.000.000—5.000.000) — 34½ %
järgnewa osa pealt (5.000.000) — 36 %

Tähendus 1. Aruandwate ette wõtete maksumäär arwatakse nii, et ta ei tõuseks mitte üle 25 % maksu alla käiwast tulust ja et allesjääw kasu maksu läbi ei langeks mitte alla 5 % põhikapitaalist.

Ette wõtte põhikapitaaliks tunnistatakse tema läinud tegewusaasta aruandes näidatud sellenimeline summa. Põhikapitaaliks loetakse ühtlasi osa- ja muud sarnased teda asendawad kapitaalid.

Laenuasutustel, kes pantkirju ja obligatsioonide wälja annawad ja kellel ei ole põhikapitaali, arwatakse põhikapitaaliks $\frac{1}{10}$ osa wäljaantud pantkirjadest ja obligatsioonidest nende nimelises hinnas.

Eestis töötawate wäljamaa ühisuste ja kompaniide põhikapitaaliks loetakse käesolewa seaduse täitmisel see kapitaali summa, mis makswate määruste järele on eraldatud Eestis tehtawate operatsioonide jaoks.

Tähendus 2. Palgatuludeks § 21 mõttes loetakse igasugune tasu isiklise töö ja teenistuse eest, mis maksetakse põhipalga, elukalliduslisa, perekonnaabiraha, preemiade, gratifikatsioonide jne. näol.

Tuludeks ei loeta sõidu- ja päewaraha, mis komandeerimiste ja wäljasõitude puhul maksetakse.

Tähendus 3. Eesti wabariigi wälisesituste liigete ja ametnikkude, samuti ka Eesti wabariigi lipu all sõitwate laewade juhatajate ja meeskonna tulumaksu alla käiwaks palgaks loetakse siseriigi wastawa ametiastme järele maksetaw palk ühes elukalliduslisadega.

Astmed määrab kindlaks Wabariigi Walitsus.

Tähendus 4. Maks kunni 1000 margani määratakse terwetes 10 markades, misjuures 5 ja rohkem marka 10 loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

Maks üle 1000 marga kunni 10.000 margani määratakse terwetes 50 markades, misjuures 25 ja rohkem marka wiiekümneks loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

Maks üle 10.000 marga määratakse terwetes 100 markades, misjuures 50 ja rohkem marka 100 loetakse ja summad alla seda arwest wälja jäetakse.

Tähendus 5. Alla 100 marga tulumaksu ei wõeta.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 21 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 22. Tulusummast arwatakse maha maksukohuslase ülespidamisel olewa iga alla 17 aastase lapse, arsti poolt tõendatud töowõimetu wõi üle 60 aastase wana perekonnaliikme kohta Tallinna, Narwa, Pet-

seri ja Walga linnades ja Nõmme alewis 15.000 marka, muudes kohtades 12.000 marka.

Tähendus: Kooliskäiwate ja ametit õppiwate laste kohta tehtakse selles paragrahwis tähendatud mahaarwamised kunni 20 aasta wanaduseni.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 22 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 23. Tähele pannes maksukohuslase enese ehk tema perekonnaliigete pikaldast haigust ehk muid õnnetuid juhtumisi, wõib maksukohuslase palwe peale wiimasele määratud tulumaksu wähendada, kuid mitte üle 50%. Seda kergendust lubatakse ainult maksukohuslastele, kelle maksualune tulu üle 200.000 marga ei ulata.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 23 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 24. Tulumaksu asjade ajamiseks asutatakse: 1) tulumaksu peakomitee, 2) jaoskonna tulumaksukomiteed ja 3) walla ja alewi tuluhindamise komisjonid.

Tähendus 1. Jaoskonna komiteede arw — iga 5.000 maksja kohta ligikaudselt üks komitee — ja nende wõimkond määratakse lähemalt rahaministri poolt.

Tähendus 2. Juriidiliste isikute maksustamine pannakse iseäralise ärimaksu komitee peale, mis ühes sellega nimetatakse ümber iseäraliseks tulu- ja ärimaksu komiteeks.

Tähendatud komitee täidab juriidiliste isikute suhtes jaoskondade komiteede aset ja temal on kõik õigused ja kohused, mis käesolewas seaduses jaoskonna tulumaksu komiteede kohta ette on nähtud.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 24 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 34. Tulumaksu komiteed wõiwad koosolekutest osa wõtma kutsuda asjatundjaid isikuid nõuandwa häälega.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 34 on

nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kuk**k (loeb): § 37. Kõik maa- ja majapidajad, niisama nende asemikud, on kohustatud hiljemalt maksuaastale eelkäänud aasta 30. detsembriks teatama: maakondades- walla- ja alewiwalitsustele, linnades — kohalisele maksuinspektorile kindlaksmääratud wormi järele kõigi nende isikute täieliku nimekirja, kes sellesama detsembrikuu 15-mal nende majades elanud.

Tähendus. Eesti wabariigi lipu all sõitwate laewade juhatajad, niisama nende asemikud, on kohustatud andma samad teated esimesel pärast 30. detsembri tagasitulekul kõige nende isikute üle, kes nende laewadel on asunud.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 37 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kuk**k (loeb): § 40 kaotatakse ära.

Juhataja **A. Kerem**: Panen § 40 ärakaotamise ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kuk**k (loeb): § 41. Kõik isikud ja asutused, kellel läinud aastal oli mingisugune iseseisew tulu, (välja arwatud need, kes tulumaksuseaduse § 2 tähendatud) on kohustatud sisse andma wõi posti kaudu sisse saatma selleks määratud wormi järele kirjaliku teadaande oma tulude üle läinud aastal, hiljemalt 1-ks weebruariks; awaliku aruandmise korra alla käiwad ettewõtted — hiljemalt 15-ks maiks.

Tähendus 1: Selles paragrahwis tähendatud teadaanded esitatakse — waldades ja alewites — tuluhindamise komisjonile, linnades — maksuinspektori kantseleile wõi muude maksuinspektori poolt juhatajad kohta.

Tähendus 2: Teadaanded antakse sellesse jaoskonda, mille piirides maksukohuslane eelmise aasta 15. detsembril elas.

Tähendus 3. Rahaministril on õigus teadaandmisest wabastada mõnda maksumaksjate liiki, kelle tulud läinud aastal mitte üle § 21-s lubatud mahaarwamiste ei olnud.

Tähendus 4: Maksja wõib tema poolt põllumajapidamisest saadud tulu üles andmata jätta, seda sisseantawal teatelehel wastawalt ära tähendades. Nii-sugusel korral määratakse maksja põllumajapidamisest saadud tulu kindlaks keskmiste normide järele, mis iga aasta enne 1-st jaanuari rahaministri ettepanekul Wabariigi Walitsuse poolt eelmise majandusaasta kohta kindlaks määratakse.

Tähendus 5: Keskmised tulunormid awaldatakse „Riigi Teatajas“ hiljemalt neli nädalat enne deklaratsioonide sisseandmise lõputähtaega.

M. Neps (sd.): Mina kordan II lugemisel tehtud ettepanekut: § 41 tähendus 4 juurde lisada teine lõige: „Tulumaksu komisjonil on õigus igalt maksumaksjalt, kelle kohta seda tarwilikuks peab, nõuda ka põllumajapidamisest saadud tulu ülesandmist ja sellele wastawalt tulumaksu määrata üldistel käesolewas seaduses ettenähtud alustel. Nii-sugusel korral on maksumaksja tulumaksuseaduse § 74 ettenähtud rahatrahwi ähwardusel kohustatud oma tulude deklaratsiooni komisjonile sisse andma ühe kuu jooksul sellekohase nõudmise kättesaamise päewast arwates.“ Ma pean üttelema, kui wastu wõetakse paragrahwid tulumaksu jaotuse kohta ja niisama ka käesolew paragrahw, nagu ta täna II lugemisel wastu wõeti, siis wõib seal üks halbtus olla: wastawad komisjonid ei püüa enam nii energiliselt üksikutes omawalitsuse ringkondis elawaid maksumaksjaid maksu alla panna. Nendes komisjonides istuwad ka linna ja maakondade esitajad, kes maksu suurusest väga huwitatud, kui nad sellest ise osa saawad. Kui nüüd peale selle jääks tähendus 4 maksuma sellel kujul, nagu ta wastu on wõetud, siis püüawad kõik enmast ära peita keskmiste normide taha. Sellepärast wististe härra Jürman ei taha sugugi minu ettepaneku poolt olla. Ma ei taha mitte uskuda, et Teie sellepärast wastu olete, et Teie deklaratsiooni kirjutada ei oska, waid sellepärast, et see jõukamatele põlumeestele suureks kasuks on. Kas siis deklaratsiooni nõudmine kõikide maksumaksjate kohta omawoli on? See ei ole aga mitte omawoli, waid see annab komisjonile wõimaluse maksumaksjatele nende sissetulekute kohaselt tulumaksusid määrata. Kui teie selle paranduse tagasi lükkate, siis tahate sellega ainult üksikuid

majapidamisi keskmiste normide taha ära peita, et neid osast tulumaksust wabastada. Asi on päris selge. (N a e r.)

Juhataja A. Kerem: Lõpusõna on aruandjal. Aruandja sõna ei tarwita. Rkl. Neps'i poolt on järgmine parandus tehtud: § 41 tähendus 4 juurde lisada teine lõige: „Tulumaksu komisjonil on õigus igalt maksumaksjalt, kelle kohta seda tarwilikuks peab, nõuda ka põlumajapidamisest saadud tulude ülesandmist ja sellele wastawalt tulumaksu määrata üldistel käesolewas seaduses ettenähtud alustel. Niisugusel korral on maksumaksja tulumaksuseaduse § 74 ettenähtud rahatrahwi ähwardusel kohustatud oma tulude deklaratsiooni komisjonile sisse andma ühe kuu jooksul sellekohase nõudmise kättesaamise päewast arwates.“ (H ä ä l e t a t a k s e.) N ä h t a w a e n a m u s e g a o n s e e p a r a n d u s t a g a s i l ü k a t u d. Panen hääletamisele § 41 komisjoni redaktsioonis. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 41 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 49. Maksulehed, kus on ära tähendatud maksualuse tulu suurus ja pealepandud maksuäär, peawad olema maksjatele wälja saadetud hiljemalt 1-seks juuliks.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) Wastu ei olda. § 49 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 50. Hiljemalt 1. juuliks paneb komitee esimees üldiseks teadmiseks wälja kõikide maksualuste nimekirja ühes komitee poolt kindlakstehtud tulumääradega.

Kõigile kodanikkudele jäetakse õigus 10 päewa jooksul wäljapanemisest arwates seda nimekirja läbi waadata ja tema puudulikkuse pärast kirjalikka kaebtusi sisse anda.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 50 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 51. Tulu hindamise kui ka maksumäära wastu wõiwad maksukohuslased wastawale jaoskonna komiteele hiljemalt 1. augustiks wastulause esitada, tuues ette tarwilised tõendused ja andmed.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 51 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 59. Maksukohuslastel, kellele maksulehed peale 1. juulit kätte saadetud, on õigus edasikaebtuseks ebaõige maksumäära pärast kahe nädala jooksul maksulehe kättesaamise päewast arwates.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 59 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 64. Tulumaks maksetakse kohalisesse renteisse, walla- wõi alewiwalitsusse wõi mõnda muude rahaministeeriumi poolt selleks määratud erilisse kassasse 30. septembriks ja 30. nowembriks ühesugustes osades.

Maksjad, kellele maksulehed pärast 1. juulit kätte on saadetud, maksawad esimese maksuosa kahe kuu jooksul, teise — kolme kuu jooksul maksulehe kättesaamise päewast arwates.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) § 64 o n n ä h t a w a e n a m u s e g a w a s t u w õ e t u d.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 65. Kõik asutused (ka riiklised) ja isikud, kellel üle 10 ametniku, teenija wõi töölise, kes wähemalt kuu aja peale palgatud, on kohustatud kinni pidama igal palga wäljamaksmisel teatawa protsendi, mis iga aasta kohta rahaministri poolt kindlaks määratakse ja „Rüigi Teatajas“ kuulatakse.

Palgamäärad tehtakse ümmarguseks kümmeliste peale ühelisi arwesse wõtmata.

Tähendus 1. Rahaministrile antakse õigus laiendada selle paragrahwi maksuwust ka nende isikute ja asutuste peale, kellel on wähem, kui 10 ametnikku, teenijat wõi töölise.

Tähendus 2. Maksu kinnipidamine jäetakse seisma, kui maksukohuslane toob kohaliku maksuinspektori tunnistuse, et ta jooksul aastal tulumaksust waba on, ehk et see juba on õiendatud.

§ 68, 69 kaotatakse ära.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) (P a h e -

malt poolt: Enamus on wastu.) Panen uuesti hääletamisele. (Hääletatakse.) § 65 on 33 häälega 14 wastu wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 71. Maksusummad, mis § 64 ettenähtud tähtaegadel mitte õiendatud pole, loetakse maksuwõlaks, mille pealt arwatakse wiiwitusraha 1% kuus, kusjuures algnud kuu terweks loetakse, 50- ja enampenniline maksuwõlg loetakse ühemargaliseks, kuna sellest alamad summad arwesse ei wõeta.

Tähendus 1. Maksusumma selle osa pealt, mis pärast wastulause wõi kaebtuse läbiwaatamist vähendatud, ei wõeta wiiwitusprotsenta ja lisaraha, mis 3. jaanuari 1921 a. seaduses („Riigi Teataja“ nr. 4 — 1921 a. seadus nr. 31) ette nähtud.

Tähendus 2. Selle paragrahwi esimeses tähenduses ettenähtud kord on maksew ka nende asjade kohta, mis endiste aastate maksustamise alusel on tekinud ja selle seaduse jõusseastumisel weel lõpetamata on.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 71 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 73. Tulumaksu maksjaile, kes kitsikus seisukorras, wõib maksuwõla jaoks õiendamist ja pikendust kunni kolme aasta peale lubada, $\frac{1}{2}\%$ kuus juurde arwates ja tarwiduse korral maksukindlustust nõudes:

1) jaoskonna komitee — maksuwõlga, mis mitte üle 5000 marga ei ole;

2) otsekoheste maksude peawalitsus — maksuwõlga, mis mitte üle 50.000 marga ei ole;

3) otsekoheste maksude peakomitee — maksuwõlga, mis üle 50.000 marga.

Tulumaksuseaduse paragrahwides: 74, 75, 76, 77, 78 ja 79 ettenähtud trahwide ülemmäärad tõstetakse neljakordseks.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 73 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 85. Tulumaksu arwel ülearu sissemaksetud

summad maksetakse tagasi ehk kantakse maksja nõusolekul järgmise aasta maksuarwele. Ekslikult wälja arwatud ja lootusetu maksuwõlad kustutatakse maha otsekoheste maksude peawalitsuse poolt.

Tähendus: Otsekoheste maksude peawalitsus wõib mõjuwatel põhjustel maksja sellekohasel palwel maksuwõla sissenõudmist seisma panna, kunni asja otsustamiseni teises astmes.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 85 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk** (loeb): § 90. Tempelmaksust wabastatakse kõik selle seaduse §§ 45 ja 50 põhjal sisseantawad awaldused, § 51 ettenähtud wastulaused, kui ka esimesele instantsile antawad wastulaused trahwide määramise asjus § 65 täh. 2. ettenähtud tunnistused ja palwed nende saamiseks, kui ka kõik palwed kahekordse maksu alla panemise, § 2 põhjal maksuwabade isikute ja asutuste maksu alla panemise ja ülemmäärana ning ilmaaegu makstud tulumaksusummade tagasimaksmise asjus.

Juhataja **A. Kerem**: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) § 90 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **J. Kukk**: (loeb): § 91. Sissetulnud tulumaksusummast määratakse iga aasta $\frac{1}{3}$ omawalitsustele.

Sellest summast läheb linnadele 35%, maakondadele — 50%, alewitele ja waldadele — 15%.

Üksikute omawalitsuste üksuste wahel jaotatakse need summad rahaministri ettepanekul Wabariigi Walitsuse poolt, arwesse wõttes elanikkude arwu wastawates omawalitsustes.

A. Uesson (töer.): Teen ettepaneku § 91 selles redaktsioonis wastu wõtta, nagu teda komisjon II lugemisel ette pani ja nimelt: „Sissetulnud tulumaksusummast määratakse iga aasta $\frac{1}{3}$ omawalitsustele, misjuures linnad saawad $\frac{1}{3}$ maksust, mis sisse tulnud maksjatelt, kes wastawa linna maksujaoskondades maksu alla kuuluwad, maakonnad — $\frac{2}{3}$ summast, mis sisse tulnud maksjatelt, kes maksu alla käiwad maakonna waldades ja alewites, wallad ja alewid $\frac{1}{3}$ summast, mis sisse tulnud maksjatelt, kes maksu alla pandud wastawa walla wõi alewi

piirides.“ Ma tahtsin siin tähelpanu juhtida selle peale, et maakondade ja waldade alla kuuluwad tööstuse ettewõtted, kelle asutused on Tallinnas, maksawad maksu Tallinna linnale. See asjaolu puudutab ka ärimaksu. See on pahe, mida tingimata kõrwaldada tuleb. Peab nii sisse seadma, et maks läheks sinna piirkonda, milles asutus asub.

W. Linnamägi (kristl.) Eelmisel koosolekul tuli awalikuks wastolu linna ja maa wahel. See wastolu on pahe, mida tuleb kõrwaldada. Wastolu ei tohi iialgi niisugune olla, et ta mõju awaldab meie riikluse peale. Maksu wõtmise juures peab arwesse wõtma ka endist seadust. Meie ei wõi siin mingisugust ameerikalist maksuwõtmise süsteemi sisse seada. Linnad ja kogukonnad panewad maksusid peale paralleel riigimaksudele. Kohalised maksud peawad minema omawalitsuste heaks. Niisuguse korraga ei wõi leppida finanseisukohast, et kohalistest maksudest suur osa antakse teise kaugel olewa ringkonna toetuseks. See-sugune maksuwõtmise moodus on wale. Peale selle tunnistawad finansteadlased, et linnad peawad rohkem maksusid saama, kui maa kogukonnad. Seesugune arwamine walitseb üle maailma. Kes rohkem maksab, peab sellest ka rohkem tulu saama. Linnades on ikkagi rohkem maksuallikaid kui maal. Tallinnast, kui pealinnast, tuleb üle poole kõigest tulumaksust sisse ja sellest on temal ka õigus suuremal määral osa saada, kui maakonnad, aga ei ole õigus nõuda, et tema sellest ühe osa maakondadele ära annaks.

K. Wirma (sd.): Ma tahaksin ainult faktilise paranduse teha selle kohta, mis selle paragrahwi II lugemisel selgusetuks jäi. Riigikogu liige Jürman tahtis seda ümber lükata, mida mina rääkisin II lugemisel, ja nimelt, et omawalitsuste asutuste eelarwete üleswõetud summad saawad selle osaga kaetud, mis tulumaksu kaudu käesolewa seaduse alusel nende kasuks läheb. Seda härra Jürman igatahes ümber ei lükanud. Kuid kui ka kolmandal lugemisel wastu wõetakse see kord, mis II lugemisel wastu wõeti, siis tegelikult hakkab vähem saama ainult Tallinna linn. Terwe kalkulatsioon on 300 miljoni, tähendab 100 milj. läheb omawalitsustele. Kui 35% linnadele jääb, siis tuleb 35 milj. jaotamisele. Linnades on kokku 287 tuhat elanikku. Tallinnas on 122.000 elanikku, nii et Tallinna peale proportsionaalselt langeks umbes 15 mil-

joni, see on vähem, kui eelarwes ette nähtud. (Wahelhüüded: 20 miljoni.) Ah ja, 20 miljoni oli eelarwes. Igatahes Tallinna kohta on see vähem, kui Tallinna eelarwes on, kuna teiste kohta rohkem on. Ta on teiste kohta ka siis rohkem, kui teie selle paragrahwi teise kuju wastu wõtate, sest tulumaksu osast antakse omawalitsustele ära $\frac{1}{2}$, mitte $\frac{1}{3}$, nagu eelmises seaduses. Waadake, selle wahega kaetakse teiste omawalitsuste eelarwetes kõik wahed kinni. (A. Jürman (põl.): Tulumaksu tuleb vähem sisse.) Esialgul oli 400 miljoni arwatud, 300 miljoni tuleb aga kindlasti sisse, seda kinnitati minule hiljuti otsekoheste maksude peawalitsuses. (J. Lattik (kristl.): Nii et asi on selge.) Jah, asi on selge, kuid kui arwatakse, et Tallinna linn saab 25 miljoni, II lugemisel wastu wõetud kawa järel, siis on see ekslik. Tallinna linn ei suuda 30 miljoniga ka suurt ära teha, aga kui teie oma uue jaotusega tulu vähemaks teete, kui eelarwes ette nähtud, siis ei saa teie Tallinna linna tulles ka ise warsti seal sees elada.

Juhataja **A. Kerem**: Sõna on rkl. Ernits'il. (J. Lattik (kristl.): Tallinnas juuakse väga palju, ärge Teie Tallinnat kaitsma tulge. Naer.)

W. Ernits (sd.): Härra Tõnisson rääkis siin tõu terwenemisest ja tema aate seisukohast wälja minnes tahaksin mina seda küsimust walgustada. Linn on terwishoidliselt igatahes palju halwemas seisukorras, kui maa. Sellepärast peab linn iseäranis selle peale rõhku panema, et seda seisukorda parandada. Maal wõib seda wõrdlemisi wäiksemate kuldega teha. Linnas tuleb aga terwishoiu peale väga suuri summasid kulutada, kui linnaelanikkude terwishoidu tarwilisele kõrgusele tõsta. Sellepärast on see seisukoht põhjendatud, et linnal peawad suuremad sissetulekud olema.

J. Laidoner (põl.): Wäga lugupeetud rahwasaadikud! Selle küsimuse kohta on juba nii palju waieldud, et peaaegu midagi enam ütelda ei oleks. Siiski luban enesele paariks minutiks härrade rahwasaadikute tähelpanu kinni pidada ja ühe nähtuse peale tähelpanu juhtida, mida siin weel puudutatud ei ole. Ei saa nende põhimõtete wastu waielda, mis siin mitmel korral ette toodud, et omawalitsustel peab õigus olema maksusid mää-

rata ja nad wõiwad ainult neid maksuallikaid tarvitada, mis nende piirkonnas on. Praegu on meil ärielu ja tööstus kontsentreeritud pealinna. See on erakorraline seisukord, mida tulevikus wist olema ei saa. Ärielu hakkab ennast jällegi detsentraliseerima. Wõtame, näituseks seda, et enne iseseiswat Eestit Lõuna-Eesti, Saaremaa, Pärnu, Tartu ei saanud kaupa üle Tallinna. Nüüd ei ole aga ühtegi külakest, kes kõik oma tarbeained Tallinna kaudu ei saaks. See annab aga suuri sissetulekuid Tallinna äridele ja sellega ka Tallinnale, sest selle läbi on kõige suuremad maksumaksjad, kelle käest kõige suurem tulumaksu protsent tuleb, Tallinnas. Praegu astub Tallinna linnapea siia kõnetoolile ja ütleb, et Tallinnal on väga suured tarwidused. Mina juhin aga tähelpanu selle peale, et Tallinn, kui pealinn, ei saa elada ilma maata, prowints on see, kes pealinna ülewal peab. Kui ei ole tugewat prowintsi, siis ei ole ka tugewat pealinna. Niisugune näitus on praegu Euroopas, nimelt Wiini linn. Suur pealinn wõib ainult siis tugew olla, kui maa tugew on, ei ole tugewat maad, ei ole ka tugewaid pealinna. Ligemal päewil on meil Tallinnas näitus. Igalpool on wälja kuulutatud lisarongid näituse ajaks. Kelle tarwis neid lisaronge siis käima panete, kas linnakodanikkudele, kes maale sõidawad, wõi maakodanikkudele, kes linna sõidawad? Meil on praegu erakorraline seisukord, kus maa kõik oma jõu koonstab pealinna. Just see on põhjuseks selleks, et meie peame seda erakorralist nähtust reguleerima, osa neist suurtest tuludest, mis pealinn saab, peame maale tagasi andma. Seda nõuab praegune olukord.

A. Uesson (tõer.): Tallinnast käib küll terve ärielu läbi, aga Tallinna omawalitsus, Tallinna linn sellest mingit maksu ei saa, waid peab ainult kulusid kandma. Ärimaksust saab Tallinn kõigest 8 miljoni ja 1 miljoni weel puhaskasumaksust. Millest Tallinn tõesti tulu saab, see on trahterimaksust, kõrtsidest. Kui arwatakse, et linn teenib palju, siis ei ole see mitte õige.

Juhataja A. Kerem: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja J. Kukk: Ei tarwita.

Juhataja A. Kerem: Rkl. Uesson'i poolt on ettepanek tehtud § 91 järg-

miselt wastu wõtta: „Sissetulnud tulumaksu-summast määratakse iga aasta $\frac{1}{2}$ omawalitsustele, misjuures linnad saawad $\frac{1}{3}$ maksust, mis sisse tulnud maksjatelt, kes wastawa linna maksujaoskondades maksu alla kuuluwad, maakonnad — $\frac{2}{3}$ summast, mis sisse tulnud maksjatelt, kes maksu alla käiwad maakonna waldades ja alewites, wallad ja alewid $\frac{1}{3}$ summast, mis sisse tulnud maksjatelt, kes maksu alla pandud wastawa walla wõi alewi piirides.“ Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) 34 häälega 31 wastu on § 91 rkl. Uesson'i redaktisioonis wastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): II. Selle seadusega kaotawad oma maksu-

1) Seadus mõnede muudatuste kohta tulumaksu-seaduses („Riigi Teataja“ nr. 143/144 — 1920 a. seadus nr. 290).

2) Seadus mõnede muudatuste kohta tulumaksu-seaduses („Riigi Teataja“ nr. 49/50 — 1921 a. seadus nr. 50).“

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) II osa on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): III. See seadus hakkab maksma tema wälja kuulutamiseiga „Riigi Teatajas“.

Juhataja A. Kerem: Asun hääletamisele. (Hääletatakse.) III osa on nähtawa enamusega wastu wõetud. Kolmanda lugemise järele panen terve seaduse lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Seadus on lõpuhääletamisel nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja J. Kukk: See seadus on oma paragrahwide ja teksti poolest pikk seadus, kuid uut on temas wähe, nii et mina sellepärast teen ettepaneku, seda seadust maksma panna, ilma redaktisiooni komisjoni kätte andmata.

Juhataja A. Kerem: Ettepanek on tehtud seda seadust maksma panna ilma redaktisiooni komisjoni kätte andmata. (Hääletatakse.) Ettepanek on wastu wõetud.

3. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku määramine.

(Hääled: Lõpetada!) Ettepanek on tehtud koosolekut lõpetada. (Hääletatakse.) Sellega on

otsustatud koosolekut lõpetada. Sõna on korra kohta rkl. Wirma'l.

K. Wirma (sd.): Tähele pannes, et kodukorra järele peab, kui juhatus koosoleku määrab, päewakord Riigikogu liigetele üks päew warem kätte saadetud olema, mida aga tehnilistel põhjustel mitte teha ei saa, kui tahetakse homme hommikul kell 10 koosolek määrata. Teen ettepaneku homse koosoleku päewakorda wõtta järgmised küsimused: 1) Istungjärgu waheajamääramise küsimus, 2) Rkl. Johanson'i küsimine. (Wahehelhüüded. See päewakord on wälja jagatud.) Selles päewakorras tuleks ainult üks punkt juurde wõtta, ni-

melt istungjärgu waheajamääramise küsimus. Nõnda, et minu ettepanek on see, et see päewakord, mis Riigikogu liigetele kätte on jagatud, saaks täiendatud istungjärgu waheajamääramise punktiga.

Juhataja A. Kerem: Järgmise koosoleku määramise kohta enam sõna ei soowita. On ettepanek tehtud homme hommikul kell 10 koosolekut ära pidada rkl. Wirma poolt ettepanud päewakorraga. Asun selle ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 9.25 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **A. Kerem.**

Sekretäär **A. Tupits.**